

CONVORBIRI LITERARE.

ANUL III

(Martie 1869 — 1 Martie 1870).

Redactor: *Iacob Negruzzi.*

IASSI 1870.

TIPOGRAFIA SOCIETĂȚII JUNIMEA.

CONVORBIRI LITERARE.

Apare la 1 și 15 a fiecărei luni.

Abonamentul pe unu anu pentru România liberă 1 galbenu; pentru Austria 5 fi; pentru Besarabia rusească 1½ galbenu.
— Abonamentele se facu in Iassi la Tipografia Societății Junimea; in Bucuresci la librăria Soccec & Comp.

S U M A R I U.

Istoriile civilizațiunei. Studiu istoricu de D. A. D. Xenopol (Urmare.)

Din „Noții“, Tragedie de Schiller trad. de D. I. Negruzzi.
Tragedii din viață.—Pribeagul, de D. I. P. Florentin (fine.)

POESII :

Luna palidă... de D. S. L. Bodnărescu.

Îșcarul; Floarea 'n câmpu de D-ra M. Cugler.

Dedicațiune la Musa lui Alexandri de D. N. Schelliti.

La densa de D. M. D. Cornea.

Međul nopții... de D. I. Brociner.

Notiță bibliografică de D. T. Maiorescu.

Tribulațiunile unui redactoru.

Correspondență.

Anunțu.

ISTORIILE CIVILIZAȚIUNEI

(Urmare.)

Pentru a servi de conducătoare in viață, istoria nu trebuie să presente unu catalogu de fapte pe cari să le consultăm la nevoie, in determinările presente ce ne paru analoage cu cele din trecutu. Ea trebuie să ne dea a mână nu exemple singurate, ci legile după cari omenirea (sau unu poporu) se dezvoltă, puterile cari lucrează împreună la producerea civilizațiunei; să ne arăte acele ce o favorescu și acele ce o impiedică. Cunoscedu astfelu dinamica progresului și veddendu faptele și ideile ce ea aduce la lumină ca simptome vedute a puterilor ascunse, vomu căută să recunoascemu căreia din acele puteri

aparțin simptomele ce se voru infășoșă, și vomu pute deci să îndreptăm activitatea noastră astfelu încât să favorim puterea sănătoasă, care mai la urmă trebuie să invingă, lăsându in părăsire pe cele contrare și efemere, și astfelu vomu scapă macar de o parte din relele ce stau legate de progresu. Favorirea sau impiedecarea acelor puteri se va face prin favorirea sau impiedecarea simptomelor lor, adică a ideilor și faptelor ce le corespundu, pentru că intre putere și simptomul manifestării ei este o legătură nedespărțită ca intre viață și corpul in care se arată.

Dacă de exemplu mersul intregu al omenirii ne arată că progresul și suma de fericire de care se bucură astăzi, este datoritu numai descoperirilor sciințifice și că tot ce nu aparține acestei sfere de producțiune intelectuală, precum literatură, religiune, formă de guvern, arte, comerțu, industrie, au o importanță cu totul secundară sau sunt chiar contrare dezvoltării *), atunci trebuie să ne silim a cultivă pe cât se poate mai mult sciințele, și a le respândi in jurul nostru dându celorlalte ramuri numai o atențiune

*) Așa Buckle, după cum vomu vedè mai la vale.

secundară. Dacă din contra dezvoltarea omenirii ne se va arată ca rezultatul complexu a mai multor puteri ce lucrează unele asupra altora și dacă o civilizațiune adevărată e datorită echilibrului acestora *), atunci vom căuta să stabilim, să mănținem sau să îndreptăm acelu echilibru, susținându la timpul puterea mai slabă in contra celei mai tari. Dacă in fine ne-omu convinge că fie care națiune e destinată să treacă prin aceleași crize și decepțiuni **), atunci activitatea noastră va lua unu caracteru cu totul deosebitu: vom căuta să înțelegem in ce fasă a ecsistenței ne aflăm, care sunt elementele de viață potrivite ei, și care e mijlocul celu mai bunu de a pregăti societatea la timpul, pentru crizele prin cari trebuie să treacă, spre a ușură astfel durerea ce producu.

Nu că doară prin neurmarea direcțiunei adevărate, progresul însuși ar fi impededatu; elu tot va merge in calea sa; numai noi inși-ne vomu fi, prin o supunere iuteligentă la o putere neinvinsă, feriți de rele ce aru atrage după sine neurmarea sau neaprețierea exactă a direcțiunilor ce se manifestează.

In acestu sensu istoria tinde a deveni o sciință. Problema ce și-o propune de deslegatu este de a înțelege cum din trecutu s'a dezvoltatu prezentul, și care este direcțiunea ce aparține viitorului ***). Pe drumul recunoscutu de rațiunea noastră, de și trebuie să-lu călcăm fără de voie, ne vomu mișcă mai cu puținu periculu decât purtați obișu de mâna fatali-

tății. Coborim cursul unui riu gigantic, asupra căruia n'avemu nici o putere; ochiul ănsă și mâna să ne fie libere, ca să vedem stânca și să na ferim de ea.

E de observatu că acestu modu de a trată istoria nu putea să se nască decât in seculu nostru, in care intreaga dezvoltare a spiritului tinde să recunoască că transformările universului sunt productul unor legi nestrămutate, că nimica nu este datoritu nici oarbei intemplări, nici unei intervențiuni directe a Dumneșeiri in mersul lunei, adevă minunilor. Numai omul cerea pentru sine excepțiune de la legea generală. Din o înțelegere falsă a ceea ce este libertatea voinței, elu atribuiă determinării momantane a oamanielor soartea ce și-o făceau; așa cu indiviții, așa cu popoarele. O prețuire mai clară și mai modestă a valorii și puterii sale, ilu face astăzi să se convingă din ce in ce, că dacă elu stă pa scara cea mai naltă a creațiunei de sub dēnsul, nu poate totuși să cere pentru sine excepțiune de la legea generală a necesității; elu recunoasce tot mai mult că totu ce face elu, o face din necesitate, că lumea nu ecsistă numai pentru dēnsul, ci că elu însuși e numai unu atomu care contribue la varietatea universului. Din aceasta credință a unei legi nestrămutabile in mersul omenirii, putea să se nască ideea da a pătrunde in misteriele viitorului. Apoi trecutul ce-lu avemu din dosul nostru e destul de intinsu pentru ca li iile ce vomu descoperi in elu să posedă o direcțiune atât de sigură, incăt să putemu recunoasce sensul prelungirii lor. Dacă adăogim pe lângă aceste doue ccuse tendința respectivă ce o urmează spiritul nostru, tendința care-lu impinge să-și

*) Guizot și Lecky.

***) Draper.

***) Veți d. e. Guizot. *Civilisation en France. I p. 30—Bucle I partea 2 p. 386—Lecky I Einleitung. p. XXIV.V—Draper II Cap. 26.*

dee samă de tot ce se petrece, atunci vomu înțelege cum nisce opuri ca acele de cari ne ocupămu erau nu nimei posibile, dară chiar necesare. Ele caută să răspundă la o nouă cerință a seculului nostru, și sunt o producțiune specifică a lui. O istorie a civilizațiunei care ar răspunde adevărat le întrebările ce își pune, ar fi în toată puterea cuvântului o *carte a omenirei*. În ori ce casu influența istoriilor civilizațiunei poate deveni în curându mai mare decât cea a filosofiei.

Ănsă tocmei prin aceasta influență practică ce decurge din natura însăși a unor asemenea opuri, și la care ele tindu chiar fățiș *) tocmai prin *aceasta influență*, ȃicu, *ele potu deveni sorgintea unui șiru de rele analoge celora de care ele înșe-le tindu a ne mântui*.

În adevăru, după cum am spus'o mai sus, istoriografia timpului nostru caută să descopere sensul și natura direcțiunei normale, spre care mai la urmă tot va trebui să ne întoarcemu, pentru ca să căutăm cu toții a sprijini acea direcțiune și a nu ne abate la lucrări secundare sau chiar contrare ei Dacă ănsă o sciință ăncă atât de tănără, care de abie tinde a câștigă acestu nume, nu a recunoscutu adevărul în complexul celu a-dăncu de motori care mișcă lumca înainte și o împinge în formele nesfârșite și nicio-dată identice a dezvoltărei, dacă sensul direcțiunei nu a fostu bine determinatu, dacă s'a consideratu dezvoltarea numai din unu punctu de vedere, sau dacă s'a aprețuitu rău valoarea relativă a diferitelor elemente ce se țesu în viața omenirei — în unu cuvântu, dacă

eroarea, care stă totdeauna la pândă ca să surprindă spiritul omenescu, a surprinsu pe geniul îndrăznețu ce s'a încercatu a pătrunde în misteriu mersului omenirei; atunci care va fi rezultatul influenței producțiunilor de cari ne ocupămu? De sigur, tocmai răul de care voescu cle să ne feriască: introducerea unui elementu falsu în mersul omenirei sau a unui poporu, care va fi și elu respinsu cu timpul, ănsă care va pătrunde totdeauna în destul, pentru a lăsa urmele triste a existenței sale. Suntemu în unu timpu unde teoriile nu rămănu sterpe, cei ce se voru convinge de principiile căpătate prin acestu genu nou de cercetări — și mulți aru putē să se convingă, dacă influența nu va fi combătută sau slăbită, căci scriitorul nu vine aice cu opiuuni scoase numai din spiritul seu, ci elu espune rezultatele cercetărilor sale ca acele ale înțelepciunei multor mii de suflete în lunga cale a secolelor — cei ce se voru convinge dară, vor căută, fiecare în sfera de activitate ce-i este păstrată, să aplice principiile pe cari le va crede estrase chiar din esența mersului omenirei, și va practică și favori acele idei și fapte cari i se voru părē că corespundu cu direcțiunea recunoscută de normală, lăsându în părăsire pe cele contrare. Influența se va exercită dară numai decât. Totu cele ce se gândesce acuma la mărima întreprinderii, la natura complicată a acestei sciințe noue, care este destinată a aduce odată mult bine omenirei, ori cine ia aminte de slăbiciunea spiritului omenescu și de greutatea imensă cu care trebuie să se lupte când cată să descopere puterile interioare ce producu evenimentele, cine, ȃicu, va măsură toate aceste, va acordă cel puțin atăta, că

* D. e. Guizot, *la locul citatu* — Buckle I. 1. p. 347 și II p. 43. — Draper I. p. 123 și II p. 350.

nu trebuie să ne supunem cu o încredere oarbă primelor încercări a le acestor cercetări mărețe.

Presupunem că cele spuse nu sunt lipsite de adevăru, și atunci ele au pentru noi României o valoare osebită.

Suntem în o epocă de crasă, la primele lucriri a unei civilizațiuni începēnde, ānsē în împrejurări cari o grābescu cu o rāpejune nespūsă. Ideile ce ne pētrundu sunt multe și varii, culese din izvoare deosebite: amintirea străbunilor Romani, filosofia germană, sistemele politice nāscute din revoluțiunea francesă, suflul unei viețe orientale, toate stau față, se amestecă sau se combatu.*) Sub influența luptei, sufletul națiunei se trezesce; pulsul vieței sale bate tot mai iute, dară nu mai puternic nici mai regulat; căci direcțiunile prudușe de ideile deosebite, sunt și ele deosibite ca izvoarele de unde purcedu, și ele se încrucișează, se luptă întindēndu viața însăși, dară rāpindu-i țelulu adevēratu și imprāsciindu astfeliu puterea care ar trebui condensată la unu locu. Ori ce sistemu nou are dară pentru noi de resultatu de o camdată că înmulțesce numerul direcțiunilor contrare. Punctul vitalu ce ar trebui să ne ocupe, este cercetarea serioasă a calei adevērate, în care mai la urmă va trebui să între desvoltarea noastră; să o aflāmu pentru a sci să alegem între direcțiunile ce se manifestează, care este aceea ce trebuie susținută, — s'au să le respingem pe toate și să aplicāmu puterile no-

*) Recunoascem că multe din direcțiunile ce se manifestează la noi sunt mai de grabă productul simțimintelor, a interesului, decât acelu al principiilor; dar nu trebuie să mergem pre departe cu aceasta. Ori unde viața se manifestează puternic acolo au intratu ideile în jocu.

stre spre una nouă care ar avē pentru sine adevērul.

Cine tinde spre scopuri mai nalte decât acele individuale va lucrā astfeliu cu sau fără scirea lui. Numai acela va sta în nepăsarea pentru care lumea stă închisă întregă în sfera ce pornesce din sufletul său.)*

În aceste împrejurări avem de cercetat în special valoarea unuia din opurile însemnate în fruntea acestei cercetări, anume a *Istoriei civilizațiunei de H. Th. Buckle*. Voim să facem o aplicare concretă a teoriei generale expuse până acum.

Această cercetare specială este motivată prin importanța deosibită ce se dă opului lui Buckle, prin influența deosibită ce pare că voesce a căpătā la noi în țară. Introdusu la noi puțin timpu după aparițiunea lui, pe când celelalte opuri de astă natură abie de sunt cunoscute ici, cole, acesta se întinde necontentitu, și spirite alese se înșiră sub drapelul său.

Dupe cum am atins'o mai sus, Buckle caută să demonstre că din toate elementele vieței omenesci unul singuru — știința — reprezintă progresul, fără deosebire de națiune. Ori care poporu în care a fostu reprezentată, a mersu înainte, în care nu, a remasu în urmă.

Această teorie a lui Buckle imi pare neadevērată și simtu datoriu de a espune cugetările mele asupra-i, mai alesu că în împrejurările în cari ne aflāmu ea este cu deosebire periculoasă pentru noi. Admiterea și aplicarea priincipiilor lui Buckle ar produce

*) De și nu împărtășim ideea fundamentală a d-lui Maiorescu în critica d-sale a direcțiunei actuale a noastre (Conv. Lit. No. 19 An. II), recunoascem serviciul eminentu ce l'a făcutu atragēndu atențiunea asupra acestui punctu.

la noi unu rău indoitu; mai ăntei atragându spiritele alese spre ocupațiuni sciințifice ca singurele prin cari potu bine merită de țara lor;*) al doile: fiindcă tocmai elementul vitalu a lui Buckle este slabu reprezentatu la noi in țară, s'ar putè nasce ideea că d.recțiunea intregă a vieței noastre e greșită, că nu avemu speranțe de viață și de progresuși că existența noastră e numai ceva artificial, numai unu cadavru electrisatu, idee care poate aruncă spirite mai pesimiste in desperare și de aice in apatie și indiferență. — Astfeliu s'ar răpi de la destinațiunea lor sau chiar cu totul națiunei noastre rarele comori ale in-teleginței.

Totuși să nu se creadă că noi combatemu unele din principiile lui Buckle din causă că sunt periculoase pentru noi. Adevărul rămâne adevăru pentru ori ce stare de lucruri, și e unu sacrilegiu de a negă adevărul din cauza consecuenților sale in unu casu specialu. Combatemu pe Buckle pentru că ne pare că nu a nimeritu adevărul, și principiile lui sunt de aceea periculoase fiindcă nu sunt adevărate.

Combaterea teoriilor lui Buckle intrucăt mi se voru părè că nu potu sta față cu adevărul, voru fi deduse parte din ceea ce se va arătă de sine ca natural, parte din opurile insemnate mai sus, cari de și indreaptă cercetările lor asupra mai aceluiașu obiectu,

*) Să ne inchipuimu că studiul lui Buckle s'ar introduce in școli. Principiile lui ar influință de singur asupra spiritelor tinere in alegerea ramului activității lor. Unu spiritu care s'ar fi dedatu literaturii, s'ar apucă de—sciințele naturale. Vocațiunea e irresistibilă numai la geniu. Spiritele de ordine mai inferioară cari tocmai au influență asupra prezentului, sunt determinate in direcțiunea ce o ieu de incu-jurime și de ideile ce se intipărescu in virsta mai fragedă.

presentă principii diferite și deci ne permitu de o camdată cel puțin să ne indoimu de adevărul tuturor celor susținute de Buckle.

In partea a treia a acestui studiu, vomu aniliză celelalte trei opuri insemnate la inceputu, recomandându-le cititorilor lui Buckle ca mijloace paliative in contra pre marei influenți ce pare că voesce a esercită, și — împreună cu Bucke — ori cărui Român care voesce să lucreze după principii și nu după întâmplare, ca isvrul din care poate să-și formeze o privire clară asupra naturei progresului, elementelor lui și a vieței popoarelor... Din discuțiune se nasce lumină. Buckle singuru, poate fi periculosu. Cetitu in comperațiune cu ceilalți autori enumerați, elu este foarte instructivu.

(Va urmă.)

A. D. Xenopol.

Din „HOȚII”

tragedie de Schiller

Cele ăntei incercări literare ce am făcutu in limba Română au fostu traduceri din tragediile lui Schiller. După intoarcerea mea din scolele Germaniei, m'am ocupatu cu aceste traduceri in șiru de mai mulți ani, impinsu de admirațiunea ce aveam pentru marele poetu Germanu și in speranță de a putè populariză operele sale dramatice la Români. După ce tradusesem in prosă cele ăntei trei tragedii Die Räuber — Die Verschwörung des Fiesco — Kabale und Liebe — cari și in originalu sunt scrise in prosă, incepui a traduce in versuri a patra tragedie a lui Schiller — Don Carlos — ănsă multiple ocupațiuni ce mă impovărară pe de o parte, și pe de altă trista convingerea la care ajunsui că pe teatrul Român in starca in care se se află nu se potu representă aceste capu-d'opere, fără a perde mai intrega lor valoare, mă făcură să perdu curagiul și să mă oprescu in mijlocul acestei lucrări. — De atunci s'au trecut mulți ani, in cari tragediile traduse au remasu necunoscutu publicului, cetindu-se numai in cercuri intime. Astăzi ănsă, indemuatu mai din multe părți, m'am hotărutu a reincepe lucrarea părăsită și, după o consciințioasă revizuire, a publică trus patru tragedii intr'unu volumu, care va apăre in acestu anu.

Pentru ca publicul ce se interesează să poată judecă

despre meritul lucrării, se voru publică în Convorbiri Literare scene estrase din aceste traduceri.—Fie ea opurile dramatice a lui Schiller să poată îndemna pe artiștii Români spre o înțelegere mai bună a artei lor!

Jacob Negruzzi.

Actul al II.

Scena I.

Franz Moor.

(Gânditoru în camera sa).

Incepu a perde răbdarea — doctorul spune că s'a întorsu spre bine. Viața unui bătrănu e o eternitate! Acuma așu avé cale liberă de n'ar fi acesu boțu de carne spîricosu și supărătoru care-mi ține calea la comoarele mele, ca balaurul din povești. Să-mi supunu eu planurile sub jugul de feru al mecanismului? Inaripatul meu spiritu să fie ferecatu de mersul de culbecu al materiei? Ce rău ar fi să suflu o candelă pe care abie o ține cea de pe urmă picătură de untu de lemn — alta nu-i nimică — și cu toate aceste n'ășu vra s'o facu singuru, din pricina lunei. N'ășu vra să-lu omoru, dar așu vra să nu mai trăiască. Așu vra să facu ca unu medicu iscusitu — numai în modul contraru. — N'ășu vra să oprescu calea naturei, ei să o ajutu în mersul ei. Dacă putem prelungi condițiunile vieței, de ce să nu le putem scurtă?

Filosofii și medicii ne învață în ce raportu armonicu stau dispozițiunile spiritului cu mișcările mașinei.

Simțiri dureroase sunt pururea însoțite de o disonanță în coardele mecanismului — patimi slăbescu puterea vieței; unu sufletu pre incarcatu își oboară învălișul. — Ei bine? Nu s'ar puté descoperi o nouă cale prin care să intre moartea în catatea vieței? Nu s'ar puté sfărma trupul, atăcându sufletul, ha! ce operă grandioasă, pentru celu ce ar puté-o face. — Ce operă necomparabilă! Moor, cugetă bine! astra ar fi o arte demnă de a fi inventată de tine. Nu s'a ridicatu otrăvirea în rândul unei adevărate științe, nu s'a silitu natura prin esprimele să-și descopere marginile sale, încât se poate calculă cu mulți ani înainte bătăile inimei și comendă pulsului: până aice, nu mai departe! — De ce să nu încercămu o nouă descoperire? Dar cum să facu ca să rupe pacinica și dulcea concordie dintre sufletu și trupu? Ce soiu de simțire să alegu? Care simțire e mai

vătămătoare pentru substanța vieței? — *Furia*? Acestu lupu lacomn se satură pre inte — *Grija*? Acestu verme roade pre incet — *Necazul*? Această viperă se tărie pre greu — *Frica*? Speranța o nimicesce.

— Ce? Nu sunt alți calăi pentru omenire? Ce? Arsenalul morții e deșertatu? — (Gândesce) Dacă... Ei bine? — Ce? Nu! Ha! (tresare) *Spaima*! Ce nu poate spaima? — Ce sunt rațiunea, religiunea, pe lângă inghețătoarea iubărătoșare a acestui urieșu? Dar dacă ar resiste și la această sguduire? Dacă... O! atunci ajută-me tu durere și tu *pocăință*, Eumenide infernale, șerpe roditoru care rumegi cea ce ai mâncatu și inghiți dijecțiunile tale, voi cari mereu produceți veninu și mereu ilu beți! și tu urlătoare *mustrare de cugetu* care îți dărâmi însuși casa și-ți rănesci însuși pe maica ta. — Veniți-mi în ajutoru și voi, grații binefăcătoare, tu trecutu cu dulce surisu, și tu viitoru înfloritu ca cornul abondanței, arata-ți-i în oglindele voastre plăcerile cerului, când agerul vostru picioru va lunecă din brațele sale. — Așa din lovire în lovire, din asaltu, în asaltu, voru slăbi viața-i fragidă până ce va ajunge în fine cea de pe urmă din trupele furiclor — *desperarea*! — Triumfu! Triumfu! planul e gata — greu și artisticu cum n'a mai fostu altul negreșitu — sigur — căci (cu ironie) cușitul anatonismului nu poate găsi nici o urmă de rană sau de otravă (hotărîtu.) Ei bine dar — (intră Hermann) Ha! Deus ex machina, Hermann!

Hermann.

Gata de a vă servi, stăpâne.

Franz (dându-i mâna).

Nu indatoresci pe unu ingratu.

Hermann.

Mi-ați datu doveđi.

Franz.

În curëndu vei avé mai multe, Hermann! Am să-ți spunu ceva, Hermann!

Hermann.

Ascultu cu o mie de urechi.

Franz.

Te cunosc, ești — ești unu omu hotărîtu — ai inimă de soldatu — përu pe limbă — tatăl meu te-a însultatu rău Hermann!

Hermann.

Mă dau dracului, de voiu uită-o!

Franz.

Ean asta e o vorbă de barbatu! resbunarea șede bine intr'unu peptu bărbătescu. Imi ești pe placu, Hermann! Ie astă pungă, Hermann. Ar fi mai grea dac'așu fi eu stăpănu aice.

Hermann.

Acesta e singurul meu doru, Domnule Conte; ve mulțămescu.

Franz.

Țeu, Hermann? O doresci intr'adevăru, să fiu stăpănu? Dar tatăl meu are o măduvă de leu, și eu sunt al doile fiu.

Hermann.

Așu dori să fi Dumneta cel ăntăiu, și tatăl Dumitale să aibă măduva unei fete oftigoase.

Franz.

Ah! Cum te-ar respălăti ceiu ăntăiu fiu, cum te-ar scoate spre lumină din josorita pulbere care nu se potrivește cu spiritul și nobleța ta! — Atunci, așa cum te veți, te-așu impodobi cu auru din capu in picioare și te-ai primblă cu patru cai la trăsură — Țeu, așa ar fi! — Dar uitu ce voiam să-ți spunu — ai și uitatn pe Domnișoara de Edelreich, Hermann?

Hermann.

Trăsnestu și tunetu! De ce-mi aduci aminte?

Franz.

Frate-mio și-a suflat'o.

Hermann.

Are să-mi-o plătiasca.

Franz.

Ea te-a refusat — și elu mi se pare că și-a datu brânci pe scări.

Hermann.

Pentru asta, am să-lu imbrăncescu in iadu,

Franz.

Iți spuse că se vorbește că tatăl tău nu-se putea uită la tine, fără a se lovi in peptu și fără a suspină: îndură-te, Doamne, de mine păcăto-sul!

Hermann.

Trăsnetu, tunetu și fulgeru! sfirșiți!

Franz.

Te sfătui să-ți vinți cu doba titlurile de noble-ță casă-ți cărpesci călțunii.

Hermann.

Mii de diavoli! cu unghiile am să-i scotn ochii din capu.

Franz.

Ce! te superi? Ce poate face unu gusganu unui leu? Mânia ta ăi indulcesce triumful. Tu poți numai crășni din dinți și să-ți inghiți furia, mușcându o bucățică de pâne uscată.

Hermann. (dându din picioru.)

Am să-lu facu pravu și pulbere!

Franz.

Fi! Hermann! Ești cavaleru. Nu trebuie să inghiți o insultă. Nu trebuie să renunți. Pre a mea lege! De așu fi eu in locul teu, așu cercă totu ce este cu puțință.

Hermann.

N'oiu avè linisce până ce nu-i-oiu sci pe amun-doi sub pecioarele mele.

Franz.

Nu-te iuți, Hermann! Aproprie-te — vei avè pe Amalia.

Hermann.

Trebuie s'o am in ciuda iadului!

Franz.

Iți spunu, vei avè-o! și chiar din mânele mele. Apropie-te iți țicu — Poate nu scii: Carol e ca și desmoscenitu.

Hermann.

Nențelesu! N'auțisem ăncă nimicu.

Franz.

Liniscesce-te și ascultă! Mai târđiu vei află mai mult — cum iți spunu de unsprețece luni, este ca esilatu. Dar bătrănu in cepe a se căl de pripirea sa — la care (zimbundu) au ajutat și alții. Domnișoara de Edelreich ilu muștră toate țilele cu banueli și cu plăngeru. Mai curėndu sau mai târđiu are să pue să-lu caute iu cele patru colțuri ale lunei și de l'a găsi — noapte bună, Hermann! Poți să-i deschidți cu umilire oblonul carătei, când s'a duce cu dēnsa la biserică să se cunune.

Hermann.

Am să-lu zugrumu la altaru!

Franz.

Tată-mio va abdică in favoarea lui și va trăi in pace in castelurile sale. Atunci elu, mândru

și trufașu, ținându frânele puterei in mână își va bate jocu de cei ce-lu urescu și-lu invidiază, și eu care voiam să te facu omu mare și cu influență, chiar eu, Hermann am să mă prosternu la pragul ușei sale.....

Hermann.

Nu! Atât de sigur că mă numescu Hermann, asta nu va fi!

Franz.

Vei putē-o împiedică tu? Și pe tine, Hermann are să te plece și să te umiliască, are să-ți scuipe in față când te va întâlni, și vai ție, de-i dă din umere, ori de-ți vei strămbă gura — Veți, eată cum stau speranțele și proiectele tale.

Hermann.

Spune-mi, ce trebuie să facu?

Franz.

Deci, ascultă, Hermann, ca să veți cum îți dorescu binele din inimă, ca unu devēratu amicu — du-te — șimbă-te in haine — fă-te necunoscutu; pune să te anunțe la bătrānu, spune că vii drept din Boemia, că te-ai luptatu împreună cu frate-meu la bătălia de la Praga — că și-a datu sufletul in brațele tale pe câmpul bătăliei.

Hermann.

Cine m'a crede?

Franz.

Hoho! asta e treaba mea! Ia acestu pachetu, aici îți vei găsi comisiunea mai lămuritu, și documente cari aru face să creadă chiar indoiala însăși. — Acum eși iute să nu te vadă nime! Eși prin porțiță din dosu in curte, și de acolo peste zidul grădinei — Catastrofa acestei Tragi-Comedii o ieu asupra mea.

Hermann.

Și asta va fi: Vivat noul Domnitoru, Franciscus de Moor!

(Franz desmerdāndu-lu pe obrazu.)

Tare ești șiretu! Căci veți cu chipul acesta ne implinimu scopurile împreună și iute. Bătrānul își atribue lui moartea fiului seu, — și — s'imbolnăvesce. — Unu edificiu ce se clatină n'are nevoie de unu cutremuru ca să se surpe — vestea ilu duce in groapă — și atunci eu sunt unicul fiu — Amalia, fără protectoru, rămāne jucăria voinței mele — și atunci firesece — intr'unu cuvēntu, totu merge cum dorimu — ānsē nu trebuie să-ți retragi cuvēntul.

Hermann (triumfătoru)

Ce spui? Mai degrabă s'ar intoarce glonțul in pușcă și in mațele celui ce a trasu — fi fără in-doeală, și lasă pe mine. Adio.

Franz (strigāndu dupe elu.)

Fructele vor fi a tale, iubite Hermann. (singuru) Boul trage carul cu orzu la grajdii și trebuie să se mulțāmiască cu fēnu. Pentru tine fata unui argatu, nu Amalia.

Scena II.

Camera de dormitu a bătrānului Moor.

Bătrānul Moor, (dormindu intr'unu jilțu.) Amalia.

Amalia (pășindu incet pe virfulu picioarelor.)

Incet! Incet! Doarme! (oprindu-se inaintea lui) Cāt de frumosu, cāt de venerabilu! — Venerabilu, cum se representă sfinții — nu, nu-ți potu bănuu! Capu argintiu, nu te potu muștrā! Dormi in pace, desceaptă-te veselu, eu singurā voiu suferi.

Bătrānul Moor. (visāndu.)

Fiul meu! Fiul meu! Fiul meu!

Amalia. (luāndu-i mână.)

Ascultați! Visează de fiul seu...

Bătrānul Moor.

Tu ești? Ai venitu? Ah! cāt sameni de nefericitu! Nu te uitā la mine cu astā ochire dure-roasă! și eu sunt destul de nefericitu.

Amalia. (treziudu-lu iute.)

Desceaptă-te, iubite bătrāne! E numai unu visu Liniscesce-te.

Bătrānul Moor. (pe jumătate treazu.)

N'a fostu aice? nu i-am strinsu mână sa? Uri-tule Franz, Vrei să mi-lu răpesci și din visuri?

Amalia.

Auți, Amalia?

Bătrānul Moor (trezindu-se)

Unde-i? unde sunt? Tu ești Amalia?

Amalia.

Cum te simți? Ai dormitu unu somnu alinătoru.

Bătrānul Moor.

Visam de fiul meu. De ce nu mi s'a prelungitu visul? Poate așu fi dobānditu ertare din gura lui.

Amalia.

Angerii nu cunosc mânia — Carol te eartă (luāndu-i mână cu durere) Părintele scumpului meu Carol, te ertu.

Bătrânul Moor.

Nu! fata mea! fața ta palidă ca culoarea morților, condamnă pe tatăl lui Carol. Sermană copilă, eu ți-am răpitu plăcerile juneței — o nu mă blăstêmă,

Amalia (sărutându-i mâna cu dragoste).

Pe tine?

Bătrânul Moor.

Cunosci această imagine fata mea?

Amalia.

Imaginea lui Carol!

Bătrânul Moor.

Așa eră când intră în al șesespzececele anu. Acuma s'a schimbatu! O! mi se sfășie inima — dulceța s'a prefăcutu în necazu, surisul în dispare. Așa-i, Amalia? I'ai zgrăvitu în aniversarul născerii sale în boschetul de iasomie: O! fata mea! Amorul vostru me facea atât de ferice!

Amalia (cu ochii țintiți spre imagine).

Nu! Nu! Nu-i elu. O! Dău, nu-i Carol; aice, aice (arătându spre peptu și frunte) cu totul altfelu, culoarea acesta nu e în stare să oglindiască cerscul spiritului, care domnia în infocatul seu ochiu.

Înlături! Această imagine înfățosează numai pe unu omu. Eram o începătoare.

Bătrânul Moor.

Ce căutare dulce și insuflețită! dac'ar sta la patul meu de moarte, așu inviê. Niciodată n'așu fi muritu.

Amalia.

Nu! N'ai fi muritu! ai fi făcutu numai o săltare plăcută, cum se saltă de la unu gându la altul mai frumosu. Căutătura lui ți-ar fi lucitu pe deasupra mormântului. Căutătura lui te-ar fi ridicătu mai sus decât stelele.

Bătrânul Moor.

Cât de crud — cât de trist! Moru, și fiul meu Carol nu e aice — mă coboru în mormentu și elu nu plânge la mormentu meu — cât e de dulce de a fi leganatu în somnul morții prin rugăciunea unui fiu — ce melodie ângerească!

Amalia (în fantăsie)

Dar, e dulce, cersc dulce a fi leganatu în somnul morții prin melodia pre iubitelui — poate și în mormentu urmează visul unu visu lung, eternu, necurmat de Carol, până ce va sună buciumul invierii — (tresărindu în încântare) și pe urmă etern în brațele sale! (Pausă, se pune la claviru și cântă).

Vrei să mă lași, Hector, să te desparți de mine
S'alergi unde Achile cu neinvinsu mane
Aduce lui Patrocle sacrificiu cumplitu?

Coav. lit. No. 8. anul III.

Cine pe copilu-ți va învăță oare
Arcul să incoarde, Deii să onoare
Când de negrul Xanthus vei fi inghițitu?

Bătrânul Moor.

Frumosu cântecu, fata mea. Să mi-lu cânti când oara imi va veni.

Amalia.

Este adio lui Hector și a Andromacei — Carol și eu l'amu cântatu adese ori împreună pe alăută. (cântă).

Șterge-a tale lacrimi, scumpa mea soție
Unu ferbinte doru mă chiamă 'n bătălie
Veți, aceste umeri poartă Ilium.
Astyanax remăe în divină pază,
Ca salvatoru alu patriei, Hector va să cadă
Și noi ne vedemu earăși în Elysium.

Daniel (intră).

Este jos unu omu care te intrabă. Se roagă să-lu primesci spune că-ți aduce veste însemnată.

Bătrânul Moor

Numai unu lucru are însemnătate pentru mine pe lumea asta, scii care, Amalia — de evre unu nefe-ricitu care cere ajutoru, să nu se ducă nemulțămitu.

Amalia.

De e unu cersătoru, se vie degrabă

Bătrânul Moor.

Amalia! Amalia! Cruță-mă!

Amalia (cântă)

Ah' n'am să-ți mai audu a armelor sunare
Și feru-ți vitejescu va rugini 'n uitare
A lui Priam eroicu sânge, va peri.
Ai să te duci în țermuri, seci, întunecoase
Unde Cocytul plânge în șesuri năsiptoase,
Ș'al tău amoru în Lethe va muri.

Or ce doru puternicu, ori ce cugetare
Voi se inecu în Lethei întunecată mare
Ănsă nu ș'al meu amoru.
Audi cum dușmanul asalt' a noastre ziduri?
Încinge-mi mândra pală, alungă negre gânduri
În Lethe nu se stinge iubirea lui Hector.

Franz, Hermann schimbatu în haine, **Daniel** intră,
Franz.

Eată omul. Spune că-ți aduce vești grozave.
Poți se le auți?

Bătrânul Moor

Cunoscun numai o veste grozavă. Apropie-te amice,
și nu mă cruță! Dați-i o cupă de vinu.

Hermann (cu glasu prefăcutu)

Domnule Conte! Nu te superă pe unu bietu omu,
dacă fără voie, îți străpunge inima. Eu sunt străinu în țara asta, dar pe D-ta te cunoscun foarte bine, ești părintele lui Carol de Moor.

Bătrânul Moor.

De unde scii?

Hermann.

Am cunoscutu pe fiul vostru.

Amalia (tresărindu).

Trăesce, trăesce? Ilu cunosci? Unde-i? unde?
(vra să fugă).

Bătrânul Moor.

Scii ceva despre fiul meu?

Hermann.

Elu studiă la Leipzig. De acolo a vânturatu multe țări. A călătoritu prin toată Germania, cum diceă, cu capul golu, desculțu, și cerșătoriă bucășica de pâne pe la ușele oamenilor. Dupe cinci luni de ȓile se aprinse din nou nenorocitul resboiu între Prusia și Austria, și fiindcă nu mai aveă nici o speranță pe lumea asta, urmă invingătoarele bandiere a lui Frideric celu Mare in Boemia. Dă-mi voie, spuse marelui Schwerin, să moru de moartea eroilor, eu nu mai am părinte.

Bătrânul Moor.

Nu te uită la mine, Amalia!

Hermann.

I se dădū unu drapelu. Elu împărtăși gloria campaniei victorioase a Pruşilor. Amu dormitu amundoi in acelașu cortu. Ne spuneă multe de bătrânul seu părinte — de ȓile trecute in fericire — de sperări amăgite — nouă ne se udau ochii de lacrimi.

Bătrânul Moor (ascundându-și fața in perină).

Taci! O! Taci!

Hermann.

Peste optu ȓile se'ntâmplă săngeroasa luptă de la Praga — potu să ve spunu, că fiul vostru s'a luptatu ca unu bravu ostașu. Făceă minuni inaintea ochilor oastei. Cinci regimente se schimbăreă dinaintea lui — și elu nu se mișcă. Plumbii plouau in dreapta, in stînga și elu nu se mișcă. Unu glonte ȓi sdrobi mână dreaptă, fiul vostru luă drapelul in mână stingă și nu se mișcă.

Amalia (cu entusiasm).

Hector! Hector! Auȓiți, nu se mișcă.!

Hermann.

L'am găsitu in sara bătăliei, zăcendu la pământu, pētrunsu de glonți, cu mână stingă astupă cursul săngelui, mână dreaptă eră ingropată in pământu. Frate, imi strigă elu, unu murmuru s'a respânditu pintre linii, că generalul ar fi căȓutu de o oară. — A căȓutu, i-am spusu, dar tu? — Cine-i unu bravu soldatu, imi respunse, lăsându să cadă mână stingă să-și urmeze generalul! Peste

câteva minute sufletulu seu sbură cătră eroul căȓutu.

Franz.

Legă-ȓi-ar moartea limba ta blăstemată! Veni tuai să dai părintelui nostru lovirea de moarte? Tată! Amalia! Tată!

Hermann.

Implinescu voința cea de pe urmă a camaradului meu murindu. Ie astă spadă, imi spuse și du-te de o dă bătrânului meu părinte; e pătată de săngele fiului seu; s'a resbunatu; să se desfăteze. Spune-i că blăstemul seu m'a făcutu să cautu bătăliei și moartea și c'am căȓutu in desperare — ultimul seu suspinu a fostu — Amalia.

Amalia (desceptându-se ca din somnul morȓii).

Ultimul seu suspinu — Amalia.

Bătrânul Moor (strigându grozav și smulgându-și părul)

Blăstemul meu i-a pricinuitu moartea! A căȓutu in desperare!

Franz.

O! Tată! Ce ai făcutu? Carol! Carol! Iubitul meu frate. (aleargă priu casă).

Hermann.

Eată spada, și eată și unu portretu ce a scosu totodată din senu! Samenă tare cu Domnișoara. Dă asta fratelui meu Franz, imi ȓise — nu sciu ce a voitu să înțeleagă cu aceste vorbe.

Franz (cu aeru de mirare)

Mie? Portretul Amaliei, mie? de la Carol? Amalia mie?

Amalia (răpedindu-se spre Hermann cu iuțală).

Inșălătoru venalu și cumperatu! (ei smuncese portretul).

Hermann.

Nu sunt inșălătoru, domnișoară. Veȓi singură de nu e portretul Dumitale — poate Dumneata insuși i l'ai datu.

Franz.

Pre-a mea lege, Amalia! E portretul tȃu! Ȑeu e portretulu tȃu.

Amalia (dându-i portretul inapoi).

Al meu! al meu!

Bătrânul Moor (strigându și sgăriindu-și fața).

Vai! Vai! Blăstemul meu i-a datu moartea, și a căȓutu in desperare!

Franz.

Și a gânditu la mine in ultimul greu momentu al despărȓirii! A gânditu la mine! O sufletu ȃngerescu — când ilu acoperiă vȃlul negru al morȓii — elu gândiă la mine.

Bătrânul Moor (suspînându).

Blăstemul meu i-a datu moartea! fiul meu a muritu in desperare!

Hermann.

Nu potu suferi astă durere. Rămăneți sănătosu, domnule Conte! (incet către Franz) Tinere, cum ai pututu face una ca asta?

Amalia (alergându duple elu).

Stăi! Stăi! care au fostu cuvintele sale de pe urmă?

Hermann. (strigându inapoi)

Ultimul seu suspinu a fostu Amalia (ese.)

Amalia.

Ultimul seu suspinu a fostu — Amalia! Nu este înșălătoru! și e adevărat, adevărat, că e mortu, mortu! (șovăelce și cade.) Mortu! Carol e mortu!

Franz.

Ce vedu? ce e scrisu pe armă? Litere de sânge — Amalia....

Amalia.

Scrise de dēnsul!

Franz.

Vēdu bine ori visezu? Privește, cu litere de sânge: „Franz nu părăsi pe Amalia!” și de ceea parte „Amalia! a totputernica moarte și-a sfarmatu jurământul! Ei, veți? veți? A scris'o cu mâna sa murindă, a scris'o cu sângele caldu al inimei, a scris'o pe pragul solemn al eternității. Sufletul seu s'a opritu in sboru să uniască pe Franz cu Amalia.

Amalia.

Mare Dumneđeule !E mâna lui — Niciodinioară nu m'a iubit. (ese.)

Franz.

Blăstemu! Totu meșteșugul meu se darmă de acestu capu îndărătnicu.

Bătrānul Moor.

Vai! Vai! Nu mă părăsi fata mea! Franz, Franz, dă-mi fiul!

Franz.

Cine l'a blăstematu! cine a impinsu pe fiul seu in bătălie și in moarte și in desperare? O! Elu a fostu unu āngeru, unu daru curescu. Blăstemu calăului seu, Blăstemu, Blăstemu ție!

Bătrānul Moor. (bătēndu-se cu pumnul in peptu și in capu).

A fostu unu āngeru, unu daru curescu! Blăstemu, osindă, blăstemu mie, eu am fostu părintele care-și-a ucisu fiul, pe mine m'a iubit până la moarte! ca să mă resbune pe mine s'a dusu in bătălie și a muritu in desperare! Monstrule! Monstrule! (se lovesce.)

Franz.

S'a dusu, ce folosescu plāngeri zadarnice? (ridēndu cu ironie) e mai ușor a ucide decât a da viață, nu-lu mai poți scoate din mormēntu!

Bătrānul Moor.

Niciodinioară nu-lu voiu scoate din mormēntu — Niciodinioară! S'a dusu, e perdutu pentru etern! Și tu! tu! mi-ai smultu blăstemul din inimă! dă-mi fiul!

Franz.

Nu-mi intartă furia. Te părăsescu in oara morții!

Bătrānul Moor.

Monstrule! Monstrule! Dă-mi fiul inapoi! (se ridică de pe jilțu și vra să apuce pe Franz de gātu; Franz ilu impinge inapoi.)

Franz.

Oase fără putere! îndrāsnesce — Mori in desperare! (ese.)

Bătrānul Moor.

Mii de blăstemuri fulgere in urma ta! Tu mi-ai răpitu fiul din brațe, (se mișcă in desperare pe jilțu) Vai! Vai! Sunt in desperare și nu vine moartea! Fugu toți, mă părăsescu in oara morții — āngerii mei păzitori fugu de la mine — Toți āngerii părăsescu pe căruntul ucigașu — Vai! Vai! Nime nu vra să-mi sprijine capul, nime nu vra să mă ajute la sborul sufletului? Nu mai am fi! Nu mai am fice! Nu mai am amici! toți străini — nu vine nime — singuru — părăsitu — Vai! Vai! desperarea ear nu moartea.

Amalia. (ințră cu ochii roși de lacrimi)

Bătrānul Moor.

Amalia! āngeru curescu! vii să-mi ușurezi sborul sufletului?

Amalia (cu glasu blāndu)

Ai perdutu unu nobilu fiu.

Bătrānul Moor.

L'am ucisu, vrei să ȃci. Și impovoratu cu astă mărturisire, am să mă infățoșezu inaintea judecāței lui Dumneđe. (ese.)

Amalia.

O! nu! nu! neferice bătrānu! Părintele curescu l'a chematu in raiu. Amu fi fostu pre fericiti pe lumea asta — Colo sus, colo sus, deasupra stelelor l'omu revedē.

Bătrānul Moor.

L'oiu revedē! L'oiu revedē! O! are să-mi străpungă sufletul ca o segeată, dacă voiu intrā in raiu și-lu voiu vedē intre cei sfinți — In raiu am să simtu suferințele iadului! In prezența a Tot-Eternului mă va obori amintirea: mi-am ucisu fiul!

Amalia.

O! Elu iți va alungă din sufletu dureroasa amintire prin unu dulce surisu! Liniscesce-te, bunul meu părinte! Veți, fi ca mine. Elu a și cāntatu curescilor ascultători pe harfa serafimilor, numele

Amalia, și cerescii ascultători au repetitu incet cântecul seu! ultimul seu suspinu a fostu Amalia ăntăiul strigătu de bucurie n'a fi Amalia?

Bătrănuul Moor.

Cerească mângăere curge din buzele tale. Spui că-mi va suride, că mă va ertă? remăi lângă mine, iubita scumpului meu Carol, când voiui muri.

Amalia.

A muri este a sbură în brațele sale. Ești ferice. Ești demnu de invidie. De ce aceste oase nu-s putrede, de ce acestu përu, nu-i inalbitu? blăstemu ție, putere a juneței! fii binevenită, slabă bătrăneță, tu mă apropii de ceru și de scumpul meu Carol.

(Franz intră)

Bătrănuul Moor.

Aproprie-te, fiul meu! Eartă-mă de am fostu dinioarea pre aspru cu tine! își ertu totu. Dorul meu celu mai ferbinte este să-mi dau sufletul in pace.

Franz.

Ți-ai plănsu fiul indestul? Se vede că ai numai unul?

Bătrănuul Moor.

Iacob aveă doispredece fii, ănsă pe Iosif l'a plănsu cu lacrimi de sânge.

Franz.

Hm!

Bătrănuul Moor.

Du-te fata mea, ia biblia, și cetesce-mi istoria lui Iacob și a lui Iosif! Totdeauna mi-a pricinuitu mare uimire — și atunci ăncă nu eram Iacob.

Amalia (ie biblia și o deschide.)

Ce capitul să cetescu?

Bătrănuul Moor.

Cetesce-mi durerea părăsitului bătrănu, când nu mai găsi pe fiul seu preiubitu, și-lu caută in zadar intre cei unspredece — și cântul seu plângătoru când află, că a perdutu pe Iosif pentru totdeauna.

Amalia (cetesce)

„Și luăndu haina lui Iosif, au injunghiatu unu iedu de capră, și au unsu haina cu sângele și au trimesu haina cea pestriță și o aduseră tătăne-so, și diseră cei trimiși: aceasta o amu aflatu, cunoasce de este haina fiului teu au ba“ (Franz ese iute) și o au cunoscutu pre ea și a dîsu: haina fiului meu este, fiara cea rea l'a măncatu pre elu, fiara au apucatu pre Iosif.“

Bătrănuul Moor. (recădăndu pe perină.)

Feara au apucatu pre Iosif!

Amalia.

„Și s'a ruptu Iacob hainele sale, și s'a îmbrăcatu cu unu sacu și a plănsu pe fiul seu multe zile,

și s'au adunatu feciorii și fetele lui, și an venitu să-lu mângăe pre elu, și nu vroia să se mângăe, dîcându: că mă voiui cobori in Iadu la fiul meu plângăndu“.

Bătrănuul Moor.

Opresce-te! opresce-te! Mă simtu foarte rău.

Amalia, (lăsăndu să cadă cartea, aleargă la dănsul) Cerule îndură-te! ce e asta?

Bătrănuul Moor.

Moartea! — negru — vedu — inaintea ochilor — te rogu — chiamă preotul — să — mă — împărtășiască — unde-i — fiul meu Franz?

Amalia.

A tugu! Dumneđeule îndură-te de noi!

Bătrănuul Moor.

A fugitu — m'a părăsitu in momentul morții? — Eată — ce-mi remăne — din doi fii — plini de speranță — tu imi i-ai datu — tu — mi-i — iei — numele țeu — fie bine . . .

Amalia. (cu unu țipetu de groază)

Mortu! totu e mortu! (ese desperată.)

Franz, (intră săltăndu de bucurie.)

Mortu! S'a strigatu, mortu! — acum eu sunt stăpănu! Totu castelul resună de cuvăntul: *mortu!* — Dar ce? poate doarne numai? Dar, dar, e numai unu somnu, ănsă unu somnu fără deceptare — moartea și somnul sunt gemine. Să schimbămu numele! Ferice și mult dorite somnu! să te numimu *moarte!* (ei închide ochii). — Cine se poate înfătoșă acuma, și îndrăsnl să mă cheme inaintea judecăței? ori să-mi spue in față: ești unu ticălosu? De acum ascunde-te mască nesuferită de blăndeță și virtute! Acum veți vedè pe adevăratul Franz și vè veți infioră. Cererile tatului meu erau dulci, elu își prefăcuse țara intr'unu cercu de familie, ședeă la poartă cu blăndeță și-i numea frați și copii. — Sprincenele mele increțite voru vesti pururea o furtună gata de a se sparge, puterea mea va pluti asupra acestor munți ca unu cometu amenințătoru; fața mea posomorită va fi termometrul vostru! Elu măguliă și desmerdă pe celu ce se impotrivă puterei sale. A măguli și a dismerdă nu-mi vine mie! Eu am să vè infingu in carne pinteni ascuțiți și am să ve satura cu biciuri. — Vreu ca țara mea să ajungă până acolo ca cartofele și berea simplă să fie bucate de serbători, și vai! celui ce mi se va arată cu față plină și rumenă! Paliditatea serăciei și frica sclăviei sunt colorile mele favorite, cu astă livre am să vè imbracu pe toți.

Iacob Negruzzi.

TRAGEDII DIN VIAȚĂ.

I.

PRIBEAGUL:

(Fine.)

Aci urmă în diariu:

„1867. — . . .“

Me speriai. — Așa dară am ajunsu la izbucnirea viforului; am ajunsu la pecetluirea cu ceară neagră.

De aici nainte eră scrisu cu totul schimbatu, eră bătrănesce, scrisoare din sara vieței; o incheere; unu remasu bunu cătră lume.

Eu eram în cetatea cea ăntăia din lume, în cetatea desfătărilor de la apusu. În anul acesta se adunase în ea lumea întreagă, și cărase cu sine totu, ce a aflatu mai frumosu din cele de pre fața pământului, de prin adăncimile mărilor, și de pre dedesuptu.

Am vrutu să vedu și eu strălucirile lumii întregi într'unu locu ăngustu; — și în locul lor s'au arătat intunecimile morții, într'unu locu și mai ăngustu.

Ca unu ce-lu ducu la pierdare, mai prinsei inimă odată, și cetii:

„1867. — Măne-i Armindenu.

De mult n'am intineritu la Armindenu. Acuma eară mi se pare că intinerescu, imi intineresce ăilele fiica mea cea dragă, Matița sufletului meu.

Ăncă voiu vedè ăile, în cari Matița mea me va învăță să mai zimbescu odată 'n viața aceasta. O voi, puterilor, carile sunteți între stele și pre pământu, dați-i ajutoru, să mă 'nvețe a mă mai bucură odată de rața soarelui, de cearcănul lunei, de cântecelul pușorilor de pasere, și de resboaele copilașilor.

1867. — A doua ăi de Armindenu.

Eri am preceputu întrebarea cea intuecată; astăđi știu, cine a fostu nevăđutu, carele mi-a aprinsu casa, și a arsu supt ea. — Uităndu-mă din toată inima la fiica sufletului meu, odată imi fulgeră prin minte ca și o lumină, care mi-a spusu toate. Cum o văđui așa, mi s'a desceptatu în aducerea a minte unu ăngeru din ăile trecute și uitate de demult. Ca ea, așa eră odată și floarea

sinului meu, frumoasa ăilelor mele pre pământu

Eră 'n ăiua de Armindenu. — Au trecutu de atunci ani nouezpređece, ăi una.

Până atunci eram puiu de codru, fulgeram cu prascia 'n fruntea ursoaiei, și-i răpiam puii din ponoru. Și 'n ăiua aceea frumoasă m'am făcutu blăndu cum e blăndeța. Pentru că 'n ăiua aceea am văđutu mai ăntăiu pre porumbița porumbițelor, dorul inimelor, pre Matița mea, cea frumoasă ca ăorile, dalbă, ca lumina soarelui. Eră ca florile crinului și a colilieii, cu care se'mpănă. Așa erai, o colilia mea cea dalbă; odoleana mea cea dragă! — Și a venitu la mine 'n casa mea, să-mi infrumusețeze ăorile, și să-mi indulciască serele ăilelor mele, să-mi fie soarele vieței pre acestu pământu.

O frumoasă, o dulce aducere a minte! luminează-mi în sara vieței mele! . . .

Vino, Matița dragă, vino lângă mine, să mai plăngemu odată amundoi. Mai aproape! Așa . . . așa. — Cum ești tu, așa a fostu dulce maica ta. Și s'a dusu; și nu va mai veni. Să o plăngemu amundoi . . . Dar de ce se 'ntunecă? E demineață. Ba-i sară, sara vieței mele. Trebuie să se 'ntunece.

Să mai insemnu aci pe scurtu, cât mai am din poveste.

Pământeanu fericitu ca mine nu mai eră, când a venitu Matița în casa mea. Dar alți trei tineri, ce o iubiau, și se uriau de moarte unu cu altu, când m'au văđutu pre mândru de scumpa mea, și că-i priviam cu trufie în fala fericirii mele, și 'n apărarea mea de ura lor îi dau de batjocură: și-au datu mână de pace, și-au pusu toată ura pe capul meu, și mi-au spusu, că s'au juratu să-mi intunece ăilele; și pe ce au pusu jurământu, vor stă douezeci de ani, și mai bine. Eu apoi în binele meu am uitatu de jurământul lor; — până mi-au adusu ei a minte cum au știutu ei; pentru că mai sunt pe lume oameni, cari nu-su oameni.

Condeiu meu nu vrè, să 'nsemne mai mult imi cade din mână

Voi scrie dară cu lac — “

Până aci eră scrisu.

Șirele de pe urmă abia le puteai ceti, așa erau de tremurate. Vorba din capetu nu o scrisese întreagă. Ba adevărată aceea eră scrisă mai limpede și mai de cetitu, decât toate celelalte, căci se vedeau urmele de „lacrimi“ adevărate; și aceasta-i scrisoare pe 'nțelesu..

Sora mea a intratu in monăstirea Negurelor. Acuma 'nțelegu bine, că ceilalți scumpi ai mei unde au intratu și dănșii? — Sub glij negre . . . sub petre grele . . .

Înțelegu! . . . înțelegu! . . .

Dar alta-i, ce nu 'nțelegu:

Tu, tu, Putere a toate, care ajungi peste soare și pe supt pământu, și dai sufletu in toate, de la chedru pân la isopu, și de la omu până la călcătorul de credință; tu, care reverși ploi la munca celui dreptu, și 'n sinul celui rău cresci aspida căinței și scorpia părerei de rău, ca să-și bată bolovani in capu, și să nu poată scăpă de viață; — de ce între bunătățile tale nu ai și unu fulgeru? și să mi-lu trimiți acuma, ca să mă facă cenușă; — și să te laudu in șirul vecilor nemăsurați așa că „Puterea puterilor e dreaptă!“

Numai cugetul acesta imi intunecă 'n sufletu după ce am cetitu ce am cetitu. Apoi am sărutatu vorba aceea nescrisă și tot scrisă pe 'nțelesu; o am sărutatu cu amar, și o am sărutatu cu dulce; și mi-au picatu și din ochii mei vorbe de acele scrise nescrise, și s'au întâlnitu cu vorbele acele ale scumpului meu — Tată.

Am luatu hărtia aceea cu mine, și o portu in sinu ca earba de leacu.

Apoi m'am pribegitu in lume.

Nu mă mai ducu la locașurile cele noue, pre carele nici nu le-am vădutu niciodată. Ear la cele vechi, prin carele mi-am petrecutu anii dulci de copilărie, — de ce să mă ducu, să mă spariu de ele? Lasu, să le locuiască vânturile și liliicii, podbalul sterpu și șerpilii presupt frunzele lui; până le va spală viforul funinginea de pre păreți, și voru sfărma anii zidurile mereu, mereu; până ce vor cresce bureți și ciunăfaie in gropile, in carile au statu stălpilii și lespețile temelilor, și-și voru meșteri supt ele jigăniile cele fără vedere palaturile lor cu turnurile 'n jos.

Viața mea rămâne umbrită, și neguri grele-mi intunecă țilele tinerețelor; și nouri

negri imi voru coperi anii de mai târziu, dacă ți voi ajunge.

Unde-i rața dorită, care să-mi frângă intunecimea aceasta?

Sciu bine, că am vădutu odată o stea strălucitoare, unu ângeru pre pământu; care și acum imi vorbesce prin visurile somnului și prin visurile desceptării. — Adeseori imi vine, să mă temu, că nu l'am vădutu nicăiri, ci numai gândirile mele me îngână așa.

Unde ești? o, unde ești? Angere scumpu, Angere frumosu!

Atăta sciu, că ești dintr'o țară de la resăritu, dacă ești cineva din lume.

Și eu tot te cautu, pribegindu peste pământu din țară 'n țară și nu mi te mai ivesci nicăiri.

Tot te strigu neincetatu; și tu nu-mi auți graiul; respunsu nu-mi vine de nicăiri.

O! dacă mi-ai respunde odată unu respunsu linu, respunsu dulce, respunsu mângăietoru; inima mea s'ar vindecă de toate relele, carile o amărescu. Dacă mi te-ai arătă odată pe acestu pământu! sufletul meu ar scăpă de toate negurele, ce-lu intunecă.

Și eu nu m'oiu opri, căutându-te prin lume. Ahasveru celu rătăcitoru m'am făcutu; și te cautu, și te tot cautu . . .

Poate, că voi perî in mijlocul drumului meu celui fără capetu . . .

Lăs' să peiu. Cu asta me'mpacu mai bine; pentru că sciu că roata vieței se 'ntoarce din ani nepomeniți, și nu se va opri 'n veci. Ear țilele mele nu potu ține cu vecii.

Veni-voru timpuri, când imi voru ceti insemnările vieței mele alții, pre ale acelora alții, precum am cetitu și eu insemnările cele legate cu përu albu, și pecetluite cu ceară neagră.

Preste pulberile palaturilor noastre voru călcă alții; preste ale acelora alții.

Cenușa netrebnicilor din pleavă va sbură pedeasupra osemintelor noastre, și va ședé pre mormintele noastre; — și noi nu o vomu puté scutură de pe frunțile marmurelor — ori spinilor — de la capul nostru.

I. Pop. Florentin.

POEZII.

LUNA PALIDĂ....

Luna palidă privesce
In odaea mea:
Tristu, mai palidu decât dēnsa
Stau, privescu la ea.

Vēdu, din ce in ce mai scurte
Umbrele devinu;
Simtu din ce in ce mai jalnicu
Lungul meu suspinu.

Și o stea din ceru se rumpe,
Cade spre pământu;
Și o lacrimă din ochiu-mi
Simtu alunecându.

Luna merge 'n cetu prin'cetul
Calea spre-asfințitu;
Sciu eu ānsē unde duce
Dorul celu cumplitu?

S. Bodnărescu.

PĚSCARUL.

„Valuri urlă intārtate
Și furtuna geme greu
Nu te du acum pe mare
Nu te duce, fiul meu

Las' la malu mica ta luntre
Noaptea tristă, furtunoasă
Dă putere la a mării
Spirite intunecoase.

— N'auđi maică unu glasu jalnicu
Cum s'aude'n departare
Și suspinuri de durere
Cari esu adānc din mare,

Nu veđi doue brațe albe
Ce din valuri se ridică

Cānd unu fulgeru de lumină
Pe ceru nourii dispică?

„Nu te duce, căci perfidă
E a mării țină rea
Cu blāndețā amāgesce
Și atrage prada sa.

— Nu e țină ce me strigă
Așa dulce cunoscutu
Este glasul dragei mele
Care'n valu o am perdutu.

Las' să plecu, furtuna rece
Fruntea mea va recori
Și pe valuri turburate
Poate pacea voiu găsi. —

Și elu plecā, se tot duce
De furtună alungatu
Multe oare, multe ținile
Biata mum' au acceptatu.

Dar pēscarul nu mai vine
Dorul lui s'a implinitu
Cāci pe valuri turburate
Pace-adāncă a găsitu.

FLOAREA'N CĀMPU.....

Floarea'n cāmpu cānd vestejesce
Alta'n locu-i infloresce,
Dar in peptul omenescu
Florile cānd vestejescu
Cade roua in zadar
Alte'n locu nu mai resaru.

Matilda Cugler.

DEDICAȚIUNE.

La Musa lui Alexandri.

Ca unu soare ce strābate
Pintre negrul vēlu de nori,

Astfeliu tu cu măiestate
Te-arăți mie dese ori!

In lumina aurorii
Te-am vădutu plutindu ușor,
Te-am vădutu pe câmpul Florei
Lacrămându de-unu sacru doru.

Te-am vădutu sburându sub stele,
Universul admirându,
Și pe chinurile mele,
Mângăere revărsându.

Ș'in durerea cea mai mare,
Prin Carpați te am întâlnitu
Cântându doine jălitoare
De poporul teu robitu.

In casteluri părăsite
La Moldova ta visai,
Ș'in palaturi strălucite
Soarta țerei tristu cântai.

Ș'a ta voace armonioasă
Sus in ceruri s'a suitu
România mai voioasă
De-atunci dulce a zimbitu!

N. Schellitti.

LA DĚNSA.

Mii de glasuri cari cântă in natura'nsuflețită
In flori, in earba din câmpuri, in steluțe și in vĕntu,
Nu incântă și nu mișcă a mea inim'amărită,
Precum farmeci al meu sufletu, tu iubit'o c'unu
cuvĕntu!

Și cuvĕntul plinu de farmecu așu vre ne'ncetatu
să sune

Și inima-mi să se rumpă de plăcere, scumpa mea,
Ș'așu trăi in suferință și nimicu lumei n'așu spune
Ș'așu murl de fericire uimitu pe inima ta!

Ș'așu dormi de somnul morții pe-al teu pieptu, al
meu sacriu,

Și in moarte ca in viață sufletu'mi s'a desfată
Și l' a doua inviere când atunci morții inviu
Eu nu m'așu mai desceptă!!

M. D. Cornea.

MIEȘUL NOPTII....

Mieșul nopței eată sună
Și eu tristu și obositu,
Stau privind la o cunună
Ce de timpu s'a vestejitu.

Astfeliu și a mea iubire,
Astfeliu și speranța mea,
A fostu numai amăgire,
Numai suferință grea.

Astăzi inima-mi e moartă
Geniul meu a despărutu,
Ași lovit de cruda soartă
Mai trăescu... deși-su perditu!

I. Brociner.

BIBLIOGRAFIE.

W. PŪTZ:

GEOGRAFIA ȘI ISTORIA EVULUI MEDIU.

Manualu prelucratu pentru gimnasiile române de Dr. I. G. Meșotă. 2. vol. in 8-o, 216 pag. și XII. (Prețul in România 3 lei noi). Edițiunea și Imprimeria Societății Junimea. Iassi, 1869.

In „Convorbirile Literare“ din 15 Noemv. 1867 anunțasemu publicarea volumului I din Istoria Universală a lui Pütz, prelucrată pentru trebuințele învățământului secundaru român de D. Meșotă, profesor la Liceul român din Brașovu. Acelu volumu a aflatu indată primirea ce i se cuvine; scolari și profesori s'au grăbitu a se folosi de elu, și Ministeriul Instrucțiunii publice i-a aprobatu introducerea in licele noastre.

De atunci D. Meșotă a elaborat și volumul II, și astăzi este dar pusă la dispozițiunea publicului român și Istoria evului de mijloc. În privința aprețării acestei publicări nu putem decât a reproduce cele șise pentru volum. I.

Ceea ce distinge manualul de față de altele străine, este mai întâi de toate *imparțialitatea istorică*, depărtată de ori ce spirit exclusivist mai ales depărtată de acea atmosferă catolică bigotă, care impuținează valoarea celor mai multe cărți școlare din Franța; și dacă se aplică aceasta deja la pertractarea istoriei vechi, se aplică cu atât mai mult la Istoria medie. Cine va compara manualul D-lui Meșotă cu acela tradus de actualul Ministru al Cultelor și Instrucțiunii publice sau cu acela al D-lui Cernătescu, singurele cărți de Istoria Universală întrebuițate în școlile noastre, va recunoaște îndată superioritatea menționată mai sus. Profesorul germanu, deși însuși catolic și funcționându la unu gimnasiu catolic în Prusia rhenană, se ferește cu deplină conștiință pedagogică de ori ce accentuare confesională precum și de exagerarea influinței religioase; școlarului i se dau noțiuni precise de evenimentele din statu ca și diu Biserică, de Hohenstaufica și de Papi, de crescini ca și de păgăni, liberu elu de a-și formă apoi după o meditare mai matură convingerea proprie în aceste cestiuni importante. Manualele franceze din contră ocupă o pozițiune hotărâtă în această luptă de idei; ele nu ne prezintă evenimentele pe cât se poate de obiectiv, ele ni le prezintă sub prisma convingerii de partidă, și de aceea toată partea literară a învățământului în Franța este falsificată. Istoria este monarhică și religioasă. Literatura se inspiră de Bossuet, și Pascal și neglijează pe Voltaire și Rousseau, propedeutica filosofică demonstrează imortalitatea sufletului cu argumente *ex officio* și la examenul de licență în litere se cere neapărat tractatul lui Fénelon despre existența lui Dumnezeu. Vițiul acestui sistem e manifestu. Resultatul celu mare al culturii moderne este *libertatea cugetării*, exprimată sub diferite forme: separarea statului de biserică, toleranță religioasă, independința învățământului, libertatea presei etc. A proclama însă pe de o parte acestu principiu, și a introduce pe de alta în instrucțiunea publică,

Conv. Lit. No. 8, anul III.

chiar de la începutul ei, când junele inteligențe nu sunt încă în stare a distinge adevărul de eroare, ci primescu mecanicescu ceea ce li se spune, teorii de partidă exclusivă fie catichismu, fie roialismu, fie spiritualismu filosoficu: aceasta este o procedere nedemnă de unu guvern onestu. În învățământul statului materia politică și religioasă, sau nu trebuie să se atingă de locu, așa dar nici într'unu sensu nici în altul, sau, dacă se atinge, trebuiescu tolerate toate direcțiunile intelectuale. La universitatea din Berlin alături cu zelosul fanaticu Hengstenberg, țineă prelectiuni pastorul Vatke, care în cursul seu de teologie negă divinitatea lui Isus Christos, și alături cu roialistul Droysen, profesă republicanul Michelet unu cursu de filosofia Istoriei, și învățământul Statului în Prusia cu această toleranță intelectuală a ajunsu a fi celu mai bunu în Europa, cel puțin pentru specialitățile filosofice, istorice și literare. Și de la sine se înțelege, că nimicu nu se opune, ca unu francezu să devină tot așa de bunu literatu, inspirându-se de Voltaire ca și de Bossuet și că din contra o instituțiune de diplome devine deadreptul ridiculă, care ar refușă licența în filosofie unor autori ca Helvetius, Schopenhauer și Feuerbach, numai fiindcă nu credu în argumentele despre imortalitatea sufletului sofisticate de D. Emile Saisset și alți colegi ai D-sale.

Ceea ce, pentru a reveni la cartea noastră, mai distinge manualul D-lui Meșotă este rolul de justă importanță ce se dă învățământului *geograficu* în chiar textul cărții istorice; este apoi citarea conștientoasă a *isvoarelor*, din care se poate dobândi cunoscința sigură a faptelor; este în fine studiul specialu ce se face asupra *culturei* (religiune, organizarea statului, comerciu și industrie, literatură, arte și sciință) în fiecare poporu istoricu.

La aceste merite a le cărții lui Pütz, D. Meșotă a adăugatu mai ales în evul mediu o pertractare mai întinsă a evenimentelor, ce stau în raportu cu țara noastră; istoria bizantină ocupă unu locu considerabilu, datele mai însemnate din Istoria română sunt intercalate la timpul lor, fără ca prin aceasta să se vițieze măsura evenimentelor istorice în privința importanței lor. În fine este

de notatu stilul celu precisu, in care este scrisă această edițiune română.

Executarea tipografică, neconsiderată până acum in cărțile noastre de scoală, este tot așa de ingrijită ca la volumul I: tipariu lămuritu, litere variate, pentru a lăsa diferența vizibilă între părțile principale ale textului și între detaliurile de mai mică importanță generală.

Cu aceste calități publicațiunea de față va continua a aduce scoalelor serviciile eminente, ce le-a adusu deja Istoria vechie.

T. Maiorescu.

Tribulațiunile unui redactoru.

Cine nu a fostu redactoru de jurnal, nu poate cunoasce câte părți umbroase are această profesiune. Dacă nici amu gândi la toate neplăcerile ce dau adesa autorii cu lipsa de punctualitate și capriciile lor, zețarii cu milioanele de erorice facu, dacă nu ne-ar părè réu de timpul prețiosu ce se perde cu corecture, pentru a regăsi in foaea apărută mai toate greșălele indreptate; dacă amu privi cu neapasare criticele ce facu adesa foi străine puțin binevoitoare sau respunsurile lor amărite la nevinovatele noastre critici, ar fi destul de a arată corespondența intinsă ce trebuie să întreție unu bietu redactoru cu toți cei nemulțămiiți de espedițiunea poștei, cu toți cei cari ceru lămuriri despre diverse lucruri, ca autorii ce nu voru să sufere întârzierea publicării articulelor lor, sau se superă de greșălele ce se facu etc., etc., etc., pentru a oprî pe ori cine de a luă asupra-i o sarcină atât de ingrată. Dar mai este încă una: sunt persoane cari pe lângă scrisori anonime,

pseudonime sau subsemnate cu inițiale trimitu ăntăile lor incercări literare spre publicare. Vai de sermanul redactoru, dacă nu le publică! I se scriu epistolele cele mai puțin lingușitoare și elu este silitu să inghită cu rabdare toate plângerile anonimilor nemulțămiiți. Pentru a da unu singuru esemplu vomu publică mai josu o scrisoare din 4 Iunie ce ne trimite Domnul G. poetu din Iași. — Acestu Domnu G. ne trimisese o poesie intitulată: *Oftări* și care incepe in modul următoru:

OFTĂRI.

Precum roua dimineței prin câmpie strălucese,
Și de-a soarelui lucire, pintre earbă se topese,
Precum apa ce se scurge dintr'unu limpede is-
voru,
Și se'mprăscie pe câmpie, ca o ploae dintr'unu noru,
Precum omul celu departe, de-a lui țermu instrăi-
natu,
Din a lui pieptu scoate adesa, fără voie unu oftatu,
Precum cănele ce latră, pe o peatră de mormentu,
Și oftează, lăcrămează, pe stăpănul seu plângendu,
Precum sufletul ce esă, dintr'unu omu ce-i simți-
toru,
Și se duce, și se perde, și s'amestecă in noru,
Și plângendu elu cu durere, și din peptu-i veste-
jitu,
Scoate 'ncetu o resuflare, și a lui viață ș'au finitu.
Precum dulcea primăvară, când s'arată cu iubire,
Și cu moartea împreună, ea cosesce'n omenire.
Și'n amar și'n suferință, omul viața-și prelungesce,
Păn ce moartea de oftare, de durere-lu dispărtesce.
Precum toate aceste'n lume, tot revinu și se usucu,
Anii mei cei tineri, astfelin in oftări numai se
ducu, etc.

Cu cât cetiam aceste versuri, cu atâta me intris muat mmait, până când sfișind'o am

suspınatu adănc. Am respunsu dar autorului anonimu in corespondența din No. 7 Conv. Lit. = Oftări? . . . Am oftatu după ce am cetitu = adecă adevărul simplu.

Acestu respunsu trebuie să fi supăratu pe autoru, căci ne trimite următoarea scrisoare ce o publicămu in extenso, neuitându interesantul post scriptum:

D-le Redactoru!

4 Iunie 1869, Iassi.

„Ve mai trimetu și acuma încă douemici poezii pentru ca se mai aveți ceva materii de corespondență, căci altfelu jurnalul D-voastre ar pierde tare mult când n'ar avea acea mică parte umoristică de care sunteți îndestrați de la natură, c'unu talentu foarte osebitu numai asupra acestui punctu de vedere. — Cu această ocaziune primesce Domnul meu, — observațiunea ce ve făcu.

„In corespondența No. 7:

„D-lui G:— Oftări? Am oftatu după ce am cetitu. . . . D-ta scrii, — D-ta înțelegi, — ănsă n'am ce țice, v'ați pusu pe unu tărėmu umoristicu cu multu spiritu, — cum vėdu, aveți se'ntrețeti in această privință chiar pe Iacovachi Stoianovici, Redactorul Clopotelor, — urmași inainte această cale, căci este foarte ușor de a vė capată mulți abonați, — veți câștigă multe parale, ve veți face bancheru, din jurnalistu comicu, — ve veți face in fine om mare și bogatu. . . .

„Ve rogu din tot sufletul și ve sfătuescu amiculu ca se părăsiți și D-voastre scrierile cele frumoase ca Copii de pe Natură, — căci mergeți foarte reu, intr'aceasta ca și in celelalte. . . . ănsă nu face nimica, este societatea D-voastră literară, care se va găsi vr'unu Domnu ca să-ți laude scrierile.

„Ascultați unu micu sfatu ce ve dau:

„Părăsiți grabnicu, calea ce ați apucatu de jurnalistu (încă literaru,) mult mai bine erați, ca se ve ocupați de altele. . . . căci atunci potu țice, erați mult mai bine decât ca in actualele

„scrieri, ce mereu tot publicați in Convorbiri „Literare.

„Primesce Domnul meu respectul ce vi se cuvine.“

G. . . .

„P. S. Ve alătorezu la aceasta, doue poezii mici, ca se vedeți de potu fi inserate in țiarul „D-voastre.“

G. . . .

Ce să facă bietul redactoru? Înțelegėndu durerea autorului, atinsu in amorul seu propriu și mai cu samă lingușitu de politeța scrisoarei din 4 Iunie așu fi doritu să potu publică cele doue poezii noue ce ni s'a trimesu, dar eră cu putință? Una din aceste poezii intitulată sonetu nu este decât Sonetul tēnėrului poetu Sihleanu care a muritu in floarea juneței sale, prelucratu fără succesu. Eată-le amundoue spre comparațiune:

SONETU
de Sihleanu.

Peste țermuri depărtate
Veți tu riul călătoru
Cum in valuri turburate
Se asvirle in izvoru?

P'a lui maluri singurate
Veți cum vėntul mugitoru
Mișcă trestia ș'o bate
Șuerăndu ingrozitoru?

Riu-i viața-mi sbuciumată,
Ș'acea trestie mișcată
E-alu meu sufletu durerosu;

Viitorul ce m'asceaptă
E pustia cea deșartă
De pe malul năsiposu.

SONETU
de G. . .

Veți tu colo de-o parte,
Cum unu vėntu ingrozitoru;
Cum aruncă și străbate,
Țerna unui muritoru.

Și cum duce'n depărtare,
Peste țermuri, acelu vėntu,
Țerna ce in spulberare,
Desvėleşce unu mormėntu.

Vėntu-i viața-mi rătăcită,
Ș'acea țernă inegrită
E-alu meu sufletu amăritu,

Ceasul ce mereu tot trece,
E mormėntul tristu și rece,
Ce ne-asceaptă la sfirșitu.

Dacă D. G. s'ar fi mulțămitu numai a imită; ănsă vai! Comparațiunea făcută de Sihleanu intre viitorul seu cu o pustie deșartă

s'a schimbatu la D. G. in comparațiunea dintre ceasul care trece și mormântul seu, — care ear trece!!!

In a doua poesie „Plăcerea“ se țice in cea ăntăi strofă:

Auți tu in vale, cum cãntă unu cãntecu
Fetița cea dulce, cu zimbetu frumosu,
Cum plãnge pãrãul ce trece *selbaticu*
Mugesce prin frunțe cu vuetu *duiosu*.

Unu riu plãnge *selbaticu* și *mugesce duiosu!!*

— Amabile D. G! Nu te superã de corespondența de astãzi și tu amabile cetitoru plãngi soartea unui redactoru!

Red.

CORESPONDENȚĂ.

D-lui A. C. Vl. in Orastia. Primitu.—E imposibilu a mai găsi vre unu volumu din anul I și II, cu ori ce prețu. Ne pare reu.

D-lui C. H. Ne invitați a tăcè numele, dați-ne voe a tăcè și poesia.

D-lui G. Am cetitu și — ear am oftatu.

D-lui S... Cu toată iubirea pentru Italia, ce ne-ați trimisu este pre *neînsemnatu* pentru ca să ve formeze debutul pe scena literară.

D-lui G... in Cãmpu-Lungu. Am primitu. Se va trimete *D-lui R...* numèrul ce-i lipseste. Volumele I și II nu se mai găsescu de mult.

Red.

A N U N C I U .

A eșitu de sub presă și se află de vëndare in Iassi la „Librăria Junimea“, in Bucuresci la librăria Soccec & Comp.:

W. P Ū T Z.

GEOGRAFIA ȘI ISTORIA

Evului vechiu, mețiu și nou.

M A N U A L U prelucratu pentru clasele gimnasiale și reale
de

Br. Ioan G. Meșotă, profesoru la gimnasiul romănu in Brașovu.

Volumul al doile.

E V U L M E Ţ I U .

(Opu aprobatu de Ministeriul Instrucțiunei publice și al Cultelor.)

Edițiunea și Imprimeria Societății Junimea din Iassi.

Prețu 3 lei noi.